

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ

Психологія управління відносно молода галузь психології, її становлення відбувалося за умов значного розвитку суспільних і економічних наук. Основи психології управління формувалися під впливом економіки, наукового управління, кібернетики, соціології, психології праці, соціальної психології [1].

Психологічним проблемам управління освітою приділяється багато уваги. Загалом за кількістю досліджень ця галузь посідає у вітчизняній практиці наступне місце після бізнесу та виробництва, проте «розрив» між дослідженнями як вітчизняними, так і зарубіжними, в цих галузях є досить значним.

Слід зазначити також, що у вітчизняній науці значно менше досліджень, присвячених психологічним основам управління освітньою організацією, вивченню особистості керівника освітньої організації, ніж досліджень, присвячених вивченню педагогічних аспектів управління [3].

Реалізація управлінської діяльності в освіті пов'язана з впливом низки умов: економічних, політичних, культурних, соціально-психологічних, інформаційних тощо. Провідне значення серед останніх належить соціально-психологічним умовам реалізації управління. Це зумовлено передусім змістом управлінської діяльності в освіті, його соціальною, гуманістичною спрямованістю, а також специфікою діяльності освітніх організацій. Дослідження соціально-психологічних особливостей управління освітою свідчить, що для успішного виконання керівниками покладених на них функцій управління володіння лише загальними знаннями, уміннями та навичками є недостатнім [5].

В управлінській діяльності керівник завжди реалізує себе як особистість, цілісно реагуючи на ситуації, що виникають, взаємодіючи з іншими

учасниками управління, формуючи систему індивідуальних цінностей тощо. Саме особистісна невідповідність не дає змоги великій кількості керівників реалізувати свій творчий потенціал, перешкоджає досягненню високого рівня професіоналізму, стримує особистісний розвиток. Проблема формування психологічної готовності до професійного управління має важливий з психологічної точки зору аспект – усвідомлення особистістю власної готовності або неготовності до управлінської діяльності як професії.

Для аналізу стану сформованості психологічної компетентності використовувались такі параметри якості знань, як використання психологічної аргументації, адекватність застосування психологічних понять тощо. За результатами анкетування встановлено, що психологічна компетентність більшості керівників не відповідає достатньому рівню. Основними недоліками при цьому визначено: ненауковість (12%) та неповноту (22%) психологічних знань; відсутність (4%) або слабе уявлення (7%) про важливі з точки зору успішної роботи з людьми знання із соціальної психології, психології особистості, психодіагностики (психологія управлінського спілкування, психологічні закономірності розвитку особистості тощо) [4].

Перспективою досліджень у напрямі психологічної підготовки керівних кадрів освіти є розробка навчально-методичних посібників для самостійного вивчення психологічних аспектів управлінської діяльності в освіті, обґрунтування теоретичних основ психолого-управлінського консультування керівників освіти, розробка практичних рекомендацій щодо використання психологічних знань в управлінській практиці, а також адаптація методик навчання дорослих.

Проблема визначення детермінуючих факторів успішної професійної діяльності, зокрема управлінської, є однією з актуальних, які досліджуються сьогодні в психології праці та менеджменту. В Україні найбільшого значення та актуальності проблема набула протягом останніх двох десятиріч.

В результаті проведеного Л. П. Журавльовою дослідження емпатії в системі особистісних чинників успішної управлінської діяльності

спостерігаються гендерні відмінності у визначенні ролі емпатії в успішній професійній діяльності. Серед успішних професіоналів загалом емпатія більш розвинена і проявляється частіше у жінок порівняно з чоловіками, а серед успішних управлінців існує зворотна закономірність – жінки-управлінці мають менш розвинену емпатію порівняно з чоловіками. У вибірках для досягнення успіхів у професійній діяльності емпатія на суб'єктивному рівні є більш значущим чинником для чоловіків порівняно з жінками. Існують гендерні відмінності у змістовних характеристиках і ієрархії особистісних корелятивів емпатії в системі детермінуючих чинників досягнення успіху в управлінській діяльності [2].

Таким чином, проблема визначення детермінуючих факторів успішної професійної діяльності, зокрема управлінської, є однією з актуальних, які досліджуються сьогодні в психології управління.

Список використаних джерел

1. Барко В.І. Психологія управління. –К.; Ніка – Центр, 2003. – С. 28.
2. Журавльова Л. П. Емпатія в системі особистісних чинників успішної управлінської діяльності / Л.П. Журавльова:[зб. наук. праць / ред. кол. С.Д. Максименко (гол. ред.) та ін.]. – К. : Наук. світ, 2008. – Т.1:Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. Ч. 20. / За ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки. – 2008. – С. 92-95.
3. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – С. 120.
4. Молчанова Юлія Психологічна підготовка керівних кадрів освіти: актуальні питання формування мети і завдань [Текст] / Ю. Молчанова // Вісник Нац. академії держав. управління при Президентіві Укр. - 2011/2. - N 3. - С. 221-228.

5. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління. Підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – С. 588.